

Öğretmen Yetiştirme

Öğretmen yetiştirme konusu kuşkusuz bütün ülke için önem taşımaktadır. Ancak, şimdiye kadar bu sorunun doğrudan muhatapları olarak bizler, bireysel yada Fakülte bazında çalışmalar yaptık ve çözüm önerileri geliştirdik. Ancak, yaşadığımız farklı deneyimleri bir bütün olarak ele almak, konuyu toplumun gündemine bütün yönleriyle ortaya koymak için Eğitim Fakülteleri olarak ilk kez bir araya geldiğimizi söyleyebiliriz. Bu toplantıların süreklilik kazanması, bizim Eğitim Fakülteleri olarak politika geliştirme ve çözüm yollarını oluşturma konusunda ortak bir irade göstermemizi de kolaylaştıracaktır.

Ülkemizin uzun bir öğretmen yetiştirme tarihi olduğu bir gerçektir. Geçmişteki deneyimler hepimize yol göstermektedir. Ancak sayıları yetmiş bula eğitim fakültelerinin kendi deneyimleri ve çalışmaları ve bu deneyimlerden çıkan sonuçlar, dünyada öğretmen yetiştirmeye ilişkin yeni uygulamalar ve anlayışlar, öğretmen yetiştirme üzerine yeni ve çok yönlü bir girişimi değerlendirme gereksinimi yaratmaktadır.

Eğitim fakültelerinin bugün yüzyüze bulunduğu en önemli sorunlarının başında eğitim fakültelerine gelen öğrencilerin nitelikleri, öğrenci sayısının fazlalığı, yetişmiş nitelikli öğretim elemanı açığı ile uygulama (okul kaynaklı) ağırlıklı öğretmen yetiştirme sürecinin gereği gibi işletilememesi, bir başka deyişle teori-pratik bölünmesinin dengeli oluşturulamaması gibi öğretmen yetiştirme programlarının niteliğine ilişkin ve eğitim fakültelerinin eğitim ortamlarının durumlarına ilişkin sorunlar gelmektedir.

Eğitimin diğer toplumsal etkinliklerin üretilmesinde yaratıcı ve etkin bir temel kazandırması bütün toplumların beklentisi olmuştur. Bu nedenle eğitim sürecine içerik ve yöntemsel olarak **öğretmenin etkin katılımı** için neler yapılması gerektiği pek çok uzmanın, araştırmacının ilgi ve sorun alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Öte yandan eğitime katılan nüfusun bütün bir toplumu kapsamaması, sadece zorunlu eğitim için değil, aynı zamanda ilerideki eğitim hizmetleri için de gerekli hale gelmiştir. Eğitim dışında kalmış nüfusun iş ve toplumsal yaşamdan dışlanması fiili bir durum haline gelirken, bunu aşmanın biricik yolunun da eğitimden geçtiği konusunda genel bir ortak görüş olduğu gözlenmektedir.

Eğitim sürecinin dışına çıkanların eğitimi de zorunlu bir görev olarak karşımızda durmaktadır. İnanıyorum ki Eğitimin ilgi ve yeteneklerin çok yönlü geliştirmesine duyulan gereksinim, değişen iş ve toplumsal yaşamın bir zorunluluğu iken, bu sürecin hazırlanması, öğretmenlerin daha etkili olacağı bir eğitim öğretim

uygulamasının yürütülmesi, sanıyorum, öğretmen yetiştirme süreci açısından değerlendirilmesi gerekir.

Çok çeşitli uyarılar tarafından etkilenen öğrencilerin eğitim sürecine katılmaları, öğrenme sürecinin etkin oluşturucuları olarak kendi geleceklerinin amaç ve yönelimlerine bağlanmaları, **öğretmenlerin katkı ve desteğine duyulan gereksinimi** daha da arttırmaktadır. Günümüzün öğretmeni elbette öğrencilere yeni öğrenme fırsatları ve çevreleri sunmada, yaratıcı ve etkin olabilmelidir. Bu konu öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerini eşgüdümlemede ve onları desteklemede öğretmenin hem ilk yetişme sürecinde, hem de sürekli eğitiminde Eğitim Fakültelerinin üstlendiği sorumluluk ve ortak katkı süreci öğretmen eğitimi ile ilgili politika geliştirme çabalarının sonuçlarından yararlanabilecektir. Ülkemizin Avrupa Birliği sürecine gecikmeksizin katılımı, en başta eğitim sürecinin sağladığı olanaklara ulaşmayı gerektirir. Bu değişim sürecinde Eğitim Fakültelerinin etkili olması, öğretim elemanlarının çalışmalarını eşgüdümleyen dekanlar ve yöneticilerin özel çabasıyla gerçekleştirilebilir.

Bilim ve teknolojiye hızlı gelişmeler, insan ve toplum yaşamını önemli ölçüde etkilemekte, toplumlar bu değişimlere paralel olarak yepyeni sorunlarla karşılaşmakta ve çeşitli arayışlar içine girmektedirler. Gelişen ve değişen bu değerler bilgiyle donanmış, eğitilmiş insana duyulan ihtiyacı ve bunu sağlamada en önemli kişi olan nitelikli öğretmen yetiştirme arayışlarını ön plana almakta ve eğitim politikalarında yeni adımların atılmasını zorunlu kılmaktadır.

Elbette geçmişle karşılaştırılmayacak ölçüde kitlesel bir yön kazanan öğretmen yetiştirme, yeni teknolojilerin ışığında ele alınmalıdır. Yeni teknolojiler, öğretmenin eğitim sürecindeki rolüne uyarlanmak durumundadır. Uzaktan öğrenme yöntemlerinin çeşitlenmesi ve karmaşık boyutlar kazanması, eğitim sürecinde çok çeşitli faktörlerin etkinliğini artırırken, bu süreçte öğrenmeye yararlı ve daha rafine bir yönelim kazandırılması gereğini daha çok duyurmaktadır.

Öğretmen yetiştirme, bir meslek grubunun eğitiminden öteye nasıl bir toplum ve ne için eğitim istediğimiz konusuyla ilgili geniş içermeler taşır. Çünkü bilindiği gibi okul ve öğretmenler, bir toplumun yaşamını sürdürebilmek ve dönüştürebilmek için gereksindiği başlıca toplumsallaştırma araçları arasındadır.

Geleneksel olarak okullar, demokratik ve eşitlikçi topluma ulaşım araçları olarak görülür ve tarafsız öğretim alanları olarak tanımlanırlar. Bu bağlamda okulların, insanları yeteneklerine göre seçme, yetiştirme ve yerleştirme açısından çağdaş toplumda vazgeçilmez bir işlev gördükleri düşünülür. Eğitimde fırsat eşitliği de, iş piyasasındaki ve geniş toplumsal çevredeki fırsat eşitliğinin güvencesi sayılır.

Eğitim hakkı en temel insan haklarından biri olarak tanımlandığı gibi; eğitsel sertifikalandırma ve diplomalar giderek toplumsal statü edinmenin olmazsa olmaz ölçütleri olarak kabul edilmekte, ayrıca eğitim ulusal ve uluslararası

piyasaların üzerinde pay kapma mücadelesi verdiği bir tüketim alanı olma özelliğini de taşımaktadır.

Öğrencilerle yapılan çalışmalar, onların okul yaşantılarındaki en etkili aktörlerin olumlu ya da olumsuz anlamda öğretmenler olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalardan öğretmenlerin, öğrencileri sınıf ve cinsiyet temelinde ayrımcılığa tabi tuttuklarını, geleneksel kalıp yargıları ve eşitsiz bir toplum düzenini yeniden üreten açık ve örtülü öğretilerde bulduklarını, baskı ve şiddetin her biçimini kullanan disiplin yöntemlerine başvurduklarını, özellikle orta öğretimde üniversite giriş sınavına odaklanan bir eğitim süreci içinde işlevlerini yitirdiklerini, vb. görüyoruz. Ancak, gene öğrenci anlatılarından, kimi öğretmenlerin kendi kişisel tarihimizden de örneklerini bildiğimiz gibi eleştirel düşünceyi, yaratıcılığı, toplumsal sorumlulukları geliştiren güçlenme ve özgürleşme alanları açtıklarını biliyoruz. Bu karmaşık ilişki, eğitim ve öğretmenlerin bir toplumsal denetim ve baskı mekanizması olabileği gibi, güçlü bir değişim aracı olarak da kullanılabileceğini göstermektedir.

Öğretmenlerin yetiştirilmesindeki temel sorun, ikinci kategorideki örnekleri çoğaltma ve yaygınlaştırma adına ne yapılması gerektiğidir. Buna göre önemli olan, öğretmen eğitiminin tek başına nasıl olması gerektiği değil, üretim ve güç dağılımı dahil, toplumda ve dünyada olup bitenlerle, bu eğitim arasında nasıl bir ilişki kurulacağıdır.